

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministro
2014 m. birželio 9 d.
įsakymu Nr. V-667
(Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministro
2020 m. gruodžio 25 d.
įsakymo Nr. V-3019 pakeitimas)

FORMOS NR. 106/A „MEDICININIS MIRTIES LIUDIJIMAS“ PILDYMO TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Formos Nr. 106/a „Medicininis mirties liudijimas“ pildymo taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato formos Nr.106/a „Medicininis mirties liudijimas“ pildymo tvarką. Medicininis mirties liudijimas yra gydytojo išduodamas dokumentas, patvirtinantis žmogaus mirties faktą ir būtinas mirčiai užregistruoti, kuris pildomas dėl mirusiųjų, kurių amžius 7 ir daugiau parų.

2. Medicininio mirties liudijimo mirties priežasčių dalis atitinka Pasaulio sveikatos organizacijos rekomenduojamus standartus.

3. Medicininis mirties liudijimas Lietuvos Respublikoje išrašomas valstybine kalba.

4. Taisyklės parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymu, 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1338/2008 dėl Bendrijos statistikos apie visuomenės sveikatą ir sveikatą bei saugą darbe, 2011 m. balandžio 5 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 328/2011, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos Reglamente (EB) Nr. 1338/2008 dėl Bendrijos statistikos apie visuomenės sveikatą ir sveikatą bei saugą darbe nuostatos dėl mirties priežasčių statistikos, Medicininio mirties liudijimo išdavimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. spalio 5 d. įsakymu Nr. 565, ir Europos Bendrijų statistikos tarnybos rekomendacijomis, reglamentuojančiomis mirties priežasčių įrašymą mediciniame mirties liudijime.

5. Medicininiai mirties liudijimai gali būti galutiniai ir laikini. Medicininiai mirties liudijimai išduodami Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. spalio 5 d. įsakymu Nr. 565 „Dėl Medicininio mirties liudijimo išdavimo tvarkos patvirtinimo“ nustatyta tvarka.

II SKYRIUS MEDICININIO MIRTIES LIUDIJIMO STRUKTŪRA

6. Medicininis mirties liudijimas sudarytas iš 2 dalių: šaknelės ir liudijimo. Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo 14 straipsnio 2 punkte nustatyta informacija šaknelėje ir liudijime turi būti vienoda. Jei reikia, vietoj šaknelės galima daryti liudijimo kopiją, kuri saugoma nustatyta saugojimo laiką.

7. Medicininį mirties liudijimą sudaro:

7.1. bendrieji duomenys (liudijimo pobūdis ir Nr., išrašiusios įstaigos pavadinimas, išrašymo data, mirties liudijimą išrašęs gydytojas);

7.2. duomenys apie mirusįjį (mirusiojo vardas ir pavardė, asmens kodas, lytis, gimimo ir mirties datos, gyvenamoji vieta, mirties vieta);

7.3. papildomi duomenys (miręs 7–28 parų amžiaus naujagimis (išnešiotumas, masė), nėščios moters ar gimdyvės mirtis);

7.4. medicininiai ir kiti duomenys (mirties rūšis, mirties priežastys (susijusių su mirtimi bei sąlygojusių mirtį ligų ir jų komplikacijų diagnozės), operacijos atlikimo žyma ir priežastis, nelaimingo atsitikimo, savižudybės, nužudymo laikas, vieta ir aplinkybės).

III SKYRIUS MEDICININIO MIRTIES LIUDIJIMO PILDYMO TVARKA

8. Mediciniame mirties liudijime turi būti visa informacija apie mirusį asmenį ir jo mirties priežastis. Mirties priežasčių statistiniai duomenys laikomi kokybiškais, jeigu mediciniuose mirties liudijimuose nurodomos tikslios, išsamios ligos diagnozės, nelaimingo atsitikimo, savižudybės ar nužudymo datos, vietos ir glaustai aprašytos įvykių aplinkybės.

9. Pradžioje įrašomas medicininį mirties liudijimą išdavusios įstaigos pavadinimas (gali būti dedamas įstaigos spaudas su rekvizitais), medicininio mirties liudijimo numeris, nurodomas medicininio mirties liudijimo pobūdis (galutinis, laikinas, vietoj galutinio, vietoj laikino) pažymint atitinkamus žodžius ir (jeigu liudijimas išrašomas vietoj kito liudijimo) įrašant keičiamo liudijimo numerį ir išrašymo datą.

10. Įrašoma medicininio mirties liudijimo išrašymo data.

11. **1 punkte** aiškiai didžiosiomis raidėmis įrašomi mirusio asmens vardas, pavardė, asmens kodas.

12. **2 punkte** pažymima mirusiojo lytis (vyr., mot., nežinoma).

13. **3 punkte** įrašoma mirusiojo gimimo data.

13.1. **3.1 punkte** įrašomas spėjamas amžius (suaugusiųjų amžius nurodomas metais, vaikų, naujagimių – mėnesiais, savaitėmis arba dienomis), kai mirusiojo tapatybė nenustatyta. Kai amžius nenustatytas – įrašoma „nenustatytas“.

14. **4 punkte** įrašoma mirusiojo mirties data (metai, mėnuo, diena). Tais atvejais, kai nėra žinoma tiksli mirties data, įrašoma palaikų radimo data ir **4.1 punkte** pažymima „remiantis palaikų radimo data“.

15. **5 punktas** pildomas tik naujagimio, išgyvenusio 7–28 paras, mirties atveju:

15.1. **5.1 punktas** pažymimas, jei naujagimis išnešiotas;

15.2. **5.2 punktas** pažymimas, jei naujagimis neišnešiotas;

15.3. **5.3 punktas** pažymimas, jei naujagimis pernešiotas;

15.4. **5.4 punkte** įrašoma mirusio naujagimio masė (gramais).

16. **6 punkte** nurodoma mirusiojo nuolatinė gyvenamoji vieta. Jeigu mirusysis neturi pastovios gyvenamosios vietos ar jo tapatybė nėra nustatyta, 6 punkte įrašoma „be nuolatinės gyvenamosios vietos“ arba „nežinoma“.

17. **7 punkte** nurodomi mirties vietos duomenys:

17.1. **7.1 punkte** pažymima mirusiojo mirties vieta (ligoninė, namai, kita). Asmenys, mirę ligoninėse, stacionarinėse medicininėse reabilitacijos įstaigose, priskiriami prie mirusiųjų ligoninėje; mirę neinstitucinėse gyvenamosiose patalpose (butuose, pensionuose, gyvenamuosiuose namuose, namų patalpose, gyvenamuosiuose nameliuose – priekabose, ūkio gyvenamuosiuose namuose ir ūkio namų patalpose), išskyrus apleistus, paliktus namus, statomus namus, kurie kol kas nėra apgyvendinti, – prie mirusiųjų namuose; mirę kitose vietose, pavyzdžiui, darbe, gatvėje, miške, paplūdimyje, bažnyčioje, ambulatorinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, globos įstaigoje, greitosios medicinos pagalbos automobilyje, – prie mirusiųjų kitoje vietoje (turi būti įrašytas patikslinimas – vieta, pvz.: gatvė, paplūdimys ir kt.);

17.2. **7.2 punkte** įrašomas mirties vietos adresas. Jeigu mirties vieta ir adresas nežinomi – įrašoma palaikų radimo vieta ir adresas.

18. **8 punkte** nurodoma viena iš mirties priežasčių rūšių (liga, profesinė liga, nelaimingas atsitikimas, nelaimingas atsitikimas darbe, savižudybė, nužudymas, negali būti nustatyta dėl pomirtinių pakitimų ir kt.).

19. **9 punkte** nurodoma, ar mirusi moteris mirties metu buvo nėščia, gimdyvė, gimdžiusi ne daugiau kaip prieš 42 dienas, nuo gimdymo praėjo 43 dienos, bet ne daugiau kaip 1 metai. Jeigu nežinoma, nurodoma „nežinoma“.

20. Jeigu, gydytojo nuomone, mirties priežastis yra nelaimingas atsitikimas, nelaimingas atsitikimas darbe, savižudybė ar nužudymas (8 punkte turi būti pažymėta mirties priežasties rūši atitinkanti reikšmė), papildomai pildomas **10 punktas**:

20.1. **10.1 punkte** nurodoma su(si)žalojimo, kuris buvo pagrindinė mirties priežastis, data. Jeigu data nežinoma, nurodoma „data nežinoma“.

20.2. **10.2 punkte** – vieta. Namams priskiriamos neinstitucinės gyvenamosios vietos (butai, pensionai, gyvenamieji nameliai-priekabos, gyvenamieji namai, gyvenamųjų namų patalpos, išskyrus paliktus ir apleistus namus (jie priskirtini kitoms patikslintoms įvykio vietoms), statomus namus, kurie kol kas nėra apgyvendinti (jie priskirtini pramonės ir statybos objektams), institucines gyvenamąsias vietas; nuolatinės globos institucijoms priskiriami kalėjimai, nepilnamečių pataisos namai, kolonijos, karinės stovyklos (miesteliai), socialinės globos įstaigos; mokykloms, kitoms institucijoms ir viešojo administravimo įstaigoms priskiriamos ugdymo įstaigos, sveikatos priežiūros įstaigos, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, bažnyčios, teatrai ir kt.; kūno kultūros ir sporto vietoms priskiriamos sporto aikštelės, sporto salės, plaukimo centrai, lenktynių takai ir lenktynių trasos, čiuožyklos, čiuožimo arenos, ledo rūmai, slidinėjimo trasos; gatvėms ir automagistralėms priskiriama automagistralės, gatvės, automobilių keliai, greitkeliai, šaligatviai, pėsčiųjų takai, dviračių takai; prekybos ir paslaugų paskirties objektams priskiriamos parduotuvės, prekybos centrai, degalinės, administracinės paskirties patalpos, kavinės, viešbučiai, restoranai, oro uostai, stotys; pramonės ir statybos objektams priskiriami statomi pastatai, griauti numatyti namai, gamyklos, kasyklos ir karjerai, laivų statyklos, elektrinės ir kt.; ūkiams priskiriami ūkinės paskirties pastatai, žemės ūkio paskirties žemė, vaismedžių sodai, gyvulininkystės ūkiai, išskyrus ūkio gyvenamuosius namus ir jų patalpas; skiltyje „kita patikslinta įvykio vieta“ reikia įrašyti patikslintą įvykio vietą, pvz., ramaus vandens zoną (pvz.: tvenkinys, baseinas), tekančio vandens zoną (pvz.: upelis, upė, kanalas ir kt.), didelio vandens plotą (pvz.: ežeras, jūra), paplūdimį, mišką, automobilių stovėjimo aikštelę, apleistą namą, stovyklavietę ir kt.; kai nėra patikslinta vieta arba ji nežinoma, nurodoma „nežinoma“.

20.3. **10.3 punkte** glaustai, bet aiškiai aprašomos aplinkybės (pvz., dažydamas namo sieną nukrito nuo kopėčių, lengvojo automobilio vairuotojas žuvo susidūrimo su sunkvežimiu metu). Kritimo atvejais nurodomas kritimo aukštis (pvz., namuose nukrito nuo laiptų, darbe nukrito nuo pastolių ir kt.).

21. Mirties priežastys nurodomos medicininio mirties liudijimo 11 ir 12 punktuose.

Mirties priežastys turi būti nurodytos aiškiai ir įskaitomai, nenaudojant medicininių terminų sutrumpinimų. Nepakanka vietoj diagnozės įrašyti tik ligos kodą (pagal TLK-10-AM). Vienoje eilutėje rekomenduojama rašyti vieną diagnozę, nors tam tikrais atvejais tarpinių mirties priežasčių gali būti įrašyta ir daugiau. D eilutėje visada turi būti įrašyta viena pagrindinė liga (trauma), sukėlusią ligas ir būkles, išvardytas eilutėse c, b ir a.

22. **11 punkte** įrašomos visos ligos ar būklės, tiesiogiai susijusios su pagrindine mirties priežastimi.

22.1. **11 punkto (a)** eilutėje įrašoma tiesioginė mirties priežastis, t. y. liga, trauma ar komplikacija, sukėlusią mirtį. Šioje eilutėje negalima įrašyti tokios mirties priežasties kaip širdies sustojimas, kvėpavimo sustojimas ar biologinė mirtis. Jeigu a eilutėje įrašoma tam tikro organo nepakankamumo diagnozė (pvz., stazinis širdies nepakankamumas, kepenų nepakankamumas, inkstų nepakankamumas ar kvėpavimo nepakankamumas), būtina kitoje eilutėje nurodyti nepakankamumą sukėlusią priežastį (pvz., inkstų nepakankamumas, kaip nuo insulino priklausomo cukrinio diabeto pasekmė, arba daugybinis organų nepakankamumas, kaip kepenų komos pasekmė, sukelta apsinuodijimo etilenglikoliu).

Jeigu tiesioginė mirties priežastis a eilutėje yra kitos ligos ar būklės pasekmė, tai ši liga turėtų būti įrašyta 11 punkto b eilutėje. Jeigu būklė, įrašyta b eilutėje, yra kitos ligos ar būklės pasekmė, tai ši būklė turi būti įrašyta 11 punkto c eilutėje.

22.2. **11 punkto (d) eilutėje** įrašoma pagrindinė mirties priežastis – liga ar būklė, kuri sukėlė aukščiau įrašytas būkles, vėliau tapusias tiesioginėmis mirties priežastimis.

Tais atvejais, kai mirtį sukėlė ne ankstyvosios formos liga, o jos pasekmė, d eilutėje skliausteliuose būtina nurodyti ūmios ligos, kurios pasekmė įrašyta diagnozėje, ar nelaimingo atsitikimo, kurio padariniai yra pagrindinė mirties priežastis, žinomą ar apytikslių datą (pvz., „Smegenų insulto pasekmė“ (2010 m. lapkričio 26 d. patyrė insultą), „Šlaunikaulio lūžio padariniai“ (prieš metus pargriuvo), „Paraplegija“ (prieš 2 m. sužeistas eismo įvykio metu) ir kt.).

Jeigu tiesioginė mirties priežastis, įrašyta a eilutėje, yra nelaimingo atsitikimo, savižudybės ar nužudymo pasekmė, išorinė priežastis įrašoma d eilutėje.

Pastaba. Pasaulio sveikatos organizacijos nurodytas pagrindinės mirties priežasties apibrėžimas – „liga arba sužalojimas, sukėlęs pataloginių būklių grandinę, tiesiogiai lėmusią mirtį, arba nelaimingo atsitikimo ar smurto aplinkybės, sukėlusios mirtiną sužalojimą“.

23. **12 punkte** įrašomos kitos svarbios pataloginės būklės, lėmusios (pagreitinusios) mirtį, bet nesusijusios su pagrindine mirties priežastimi ar jos komplikacijomis. 12 punkte įrašomų diagnozių gali būti kelios ar net daugiau.

24. Pagrindinė mirties priežastis nerašoma medicininio mirties liudijimo 12 punkte.

25. Medicininio mirties liudijimo 11 ir 12 punktų užpildymo pavyzdys:

		kodas (TLK- 10-AM)
11. Mirties priežastys:		
a) tiesioginė mirties priežastis	Kraujavimas iš stemplės išsiplėtusių mazgų	
b) tarpinė mirties priežastis	Portinė hipertenzija	
c) tarpinė mirties priežastis	Kepenų cirozė	
d) pagrindinė liga (trauma), sukėlusį mirtį	Lėtinis virusinis hepatitas C	B18.2
12. Kitos svarbios pataloginės būklės, lėmusios mirtį, bet nesusijusios su pagrindine mirties priežastimi	Nuo insulino nepriklausomas cukrinis diabetas, be komplikacijų	
	Lėtinė išeminė širdies liga	

Pateiktame pavyzdyje pagrindinė mirties priežastis (pagrindinė liga) yra lėtinis virusinis hepatitas C, dėl kurio išsivystė pataloginių būklių grandinė (tarpinės mirties priežastys – kepenų cirozė ir portinė hipertenzija), kurių pasekmė – kraujavimas iš stemplės išsiplėtusių mazgų (tiesioginė mirties priežastis). Tai yra susijusios su pagrindine mirties priežastimi ligos ir būklės ir jos visos įrašytos medicininio mirties liudijimo 11 punkte.

12 punkte įrašytos kitos svarbios lėtinės ligos (nuo insulino nepriklausomas cukrinis diabetas, be komplikacijų ir lėtinė išeminė širdies liga), kurios buvo mirties metu ir ją pagreitino.

Duomenys apie lėtines ligas paimami iš „Asmens sveikatos istorijos (ambulatorinės kortelės)“ (forma Nr. 025/a) arba „Gydymo stacionare ligos istorijos“ (forma Nr. 003/a). Mediciniame mirties liudijime įrašomas tik pagrindinės ligos, gydytojo nuomone, sukėlusios mirtį, kodas (pagal TLK-10-AM). Prie visų kitų mirties priežasčių, kurios yra įrašytos mediciniame mirties liudijime, kodų įrašyti nereikia (svarbu tiksliai žodžiais įrašytos diagnozės).

26. **13 punkte** nurodoma, ar per paskutines 28 dienas iki mirties buvo atlikta operacija. Jeigu nežinoma, ar mirusysis buvo operuotas, pažymima „nežinoma“.

26.1. Jei operacija buvo atlikta, **13.1 punkte** įrašoma operacijos data (metai, mėnuo, diena) ir operacijos priežastis (pvz., ūmus apendicitas, šlaunikaulio kaklo lūžimas ir kt.).

27. **14. punkte** pažymima, kas išrašė medicininį mirties liudijimą (gydęs gydytojas, apžiūrėjęs mirusį ir konstatavęs mirtį; kitas gydytojas, apžiūrėjęs mirusį ir konstatavęs mirtį; gydęs gydytojas, remdamasis medicininiais dokumentais ir mirusį apžiūrėjusio kito gydytojo išvada; gydytojas patologas, atlikęs autopsiją; teismo medicinos gydytojas: atlikęs autopsiją, remdamasis išorine mirusiojo apžiūra; kitomis aplinkybėmis (jas paaiškinant).

28. **15 punktas** pažymimas, jei yra bent viena iš 15 punkte nurodytų sąlygų.

29. **16 punkte** įskaitomai įrašoma gydytojo, išrašiusio medicininį mirties liudijimą, vardas ir pavardė. Gydytojas turi naudoti asmeninį spaudą ir gydymo įstaigos spaudą bei pasirašyti.

30. Medicininio mirties liudijimo šaknelė pildoma vadovaujantis Taisyklių 9, 10, 11, 13, 14, 16, 22.1, 22.2, 23, 29 punktais.
